

УДК 821.161.3.(09)

М. В. Трус

Выдавецкі дом «Звязда»

«ГЛЫБЫ І СЛАІ»: ГАЗЕТА «БЕЛАРУС» І ДЫФЕРЭНЦЫЯЦЫЯ ПІСЬМЕННІЦКАЙ ПРАКТЫКІ ПАЧАТКУ ХХ СТ. (МАКСІМ БАГДАНОВІЧ І АЛЬФОНС ПЕТРАШКЕВІЧ)

У артыкуле ўвага сфакусіравана на рэдакцыйнай палітыцы аднаго віленскага перыядычнага выдання – тыднёвіка «Беларус» (1913–1915), арганізацыі супрацоўніцтва з аўтарамі, зацікаўленасці ў павышэнні мастацкага ўзроўню дасланных тэкстаў, іх жанравай разнастайнасці. Актуалізуюцца тэмы вобразна-выяўленчых пошукаў нацыянальнага пісьменства перыяду закладвання асноў літаратурнай класікі. Даследаванне праведзена ў агульным рэчышчы вяртання імёнаў у гісторыю беларускай літаратуры, абнаўлення метадалогіі навуковай працы ў вызначаным напрамку. Рэпрэзентуюцца выяўленыя архіўныя матэрыялы і новыя, прагматычныя алгарытмы прасоўвання выдавецкай прадукцыі пачатку ХХ ст.

Зробленая знаходка (рэкламны тэкст, які належыць пярэма Максіма Багдановіча) дазваляе гаварыць аб прэцэдэнце ў беларускай культуры пачатку ХХ стагоддзя – аўтарскім маркетынгу. Такім чынам, класік літаратуры, аўтар паэтычнага зборніка «Вянок» (Вільня, 1913) паўстае ў абсалютна невядомай іпастасі – прагматычнай, дзейснай. Перад намі не толькі рэкламная інфармацыя, але і сціслая аўтахарактарыстыка творчасці. Можна весці гаворку аб запачаткаванні новага творча-біяграфічнага дыскурсу. У сілавое поле багдановічазнаўчых даследаванняў прыцягваецца выяўлены факт супрацоўніцтва паэта з віленскай каталіцкай газетай, а таксама імёны нацыянальных дзеячаў, якія гуртаваліся вакол тыднёвіка «Беларус». Падаецца верагодным, што Максім Багдановіч мог супрацоўнічаць і з іншымі перыядычнымі выданнямі – гэта вызначае новы напрамак архіўных пошукаў.

Ключавыя словы: Вільня, беларуская літаратура, беларуская перыёдыка, каталіцкі тыднёвік, жанравая палітра, медыйны і архіўны дыскурсы.

Для цытавання: Трус М. В. «Глыбы і слаі»: газета «Беларус» і дыферэнцыяцыя пісьменніцкай практыкі пачатку ХХ ст. (Максім Багдановіч і Альфонс Петрашкевіч) // Труды БГТУ. Сер. 4, Прынт- і медыатэхналогіі. 2022. № 1 (255). С. 140–144.

M. V. Trus

“Zvyazda” Publishing House

“BLOCKS AND LAYERS”: THE NEWSPAPER “BELARUS” AND THE DIFFERENTIATION OF THE WRITING PRACTICE OF THE EARLY XXth CENTURY (MAXIM BAGDANOVICH AND ALFONS PETRASHKEVICH)

The article focuses on the editorial policy of one Vilnius periodical – the weekly “Belarus” (1913–1915), the organization of cooperation with the authors, the interest in improving the artistic level of the texts sent, their genre diversity. The themes of figurative and pictorial research of the national writing of the period of laying the foundations of literary classics are actualized. The study was conducted in the general direction of returning names to the history of Belarusian literature, updating the methodology of scientific work in a certain direction. The discovered archival materials and new, pragmatic algorithms for promoting publishing products of the early XXth century are represented.

The discovery made (an advertising text belonging to the pen of Maxim Bagdanovich) allows us to talk about a precedent in the Belarusian culture of the early twentieth century about author marketing. Thus, the classic of literature, the author of the poetic collection “Wreath” (Vilnius, 1913) appears in an absolutely unknown hypostasis – pragmatic, effective. In front of us is not only advertising information, but also a brief autocharacteristics of creativity. We can talk about the formation of a new creative and biographical discourse. The revealed fact of the poet's cooperation with the Vilnius Catholic newspaper, as well as the names of national figures who grouped around the weekly “Belarus”, are involved in the force field of Bagdanovich research. It seems likely that Maxim Bagdanovich could have collaborated with other periodicals, this determines a new direction of archival searches.

Key words: Vilnius, Belarusian literature, Belarusian periodicals, Catholic weekly, genre palette, media and archival discourses.

For citation: Trus M. V. “Blocks and layers”: the newspaper “Belarus” and the differentiation of the writing practice of the early XXth century (Maxim Bagdanovich and Alfons Petrashkevich). *Proceedings of BSTU, issue 4, Print- and Mediatechnologies, 2022*, no. 1 (255), pp. 140–144 (In Belarusian).

Уводзіны. У аглядным артыкуле «Глыбы і слаі» (1911) Максім Багдановіч прапанаваў сваё назіранне над актуальным гісторыка-літаратурным працэсам: «Прыглядаючыся да навейшай беларускай пісьменнасці, можна лёгка прыкмеціць адно цікавае і карыснае з’явішча. Яе аднакалёрны слой, што зліўся з сотняў пісьменнікаў – наследнікаў Багушэвіча, найчасцей знікаўшых пасля аднаго ці двух твораў, – гэты слой стаў патроху дзенідзе сцясняцца, у ім з’явілася колькі ядзер, сабраўшых у сябе ўсю яго яркасць, з кожным годам усё больш узрастаючых і ў сваім развіцці прымаючых больш-менш асабістыя колеры. Значэнне гэтага руху вельмі важнае, бо толькі пры ім літаратура мае змогу не таптацца на адным месцы, а расці і ўшыр і ўглыб» [1, с. 185]. З цягам часу, пасля праходжання этапу станаўлення літаратурнай класікі, актуальнасць набылі даследаванні, прысвечаныя розным узроўням развіцця нацыянальнага пісьменства.

У другой палове XX ст. фрагментарныя звесткі з біяграфіі і адзінкавыя ўзоры вершаванай творчасці Альфонса Петрашкевіча (1894–1918) прадстаўлены ў «Анталогіі беларускай паэзіі» (1961, т. 1), зборніку «Беларуская дакастрычніцкая паэзія» (1967), падрыхтаваным у Інстытуце літаратуры імя Янкі Купалы АН БССР, «Анталогіі беларускай паэзіі» (1993, т. 1) і найбольш поўна ў біябібліяграфічным слоўніку «Беларускія пісьменнікі» (1995, т. 5).

На старонках газеты «Літаратура і мастацтва» аўтар гэтых радкоў папярэдне апублікаваў некалькі артыкулаў (2021; 13 жн., 15 кастр.), прысвечаных А. Петрашкевічу, у якіх быў рэпрэзентаваны літаратурны партрэт аднаго з забытых беларускіх паэтаў пачатку XX ст. Публікацыі былі закліканы актуалізаваць тэму і трымаліся агульнага рэчышча архіўна-пошукавай працы, вяртання імёнаў, новага прачытання гісторыі нацыянальнага пісьменства. Выяўленыя матэрыялы (тэксты, рукапісы, фотаздымкі) не толькі падвялі пэўную рысу пад назпашваннем фактаграфіі і некаторымі аналітычнымі назіраннямі, але і вызначылі новыя напрамкі даследаванняў літаратуразнаўчага, краязнаўчага, медыйнага характару.

Асноўная частка. Падабенства Максіма Багдановіча і Альфонса Петрашкевіча, адзначанае намі ў лімаўскіх публікацыях, прасочваецца не толькі ў іх біяграфіях і творчасці, але і ў лёсе архіўнай спадчыны. Пасля выхаду «Твораў М. Багдановіча» ў двух тамах (1927–1928) Васіль Мачульскі выдаў брашуру «Апіс рукапісаў М. Багдановіча і матэрыялаў да яго біяграфіі» (1929). У гэты ж час Іванам Замоціным, рэдактарам двухтомніка, быў падрыхтаваны да друку змястоўны

артыкул «Літаратурная спадчына А. Б. Петрашкевіча (Па рукапісных матэрыялах)», апублікаваны толькі ў 1991 г. У распараджэнні аўтарытэтычнага вучонага аказаліся пяць сшыткаў рукапісаў паэта з Крайска, перададзеных Змітраком Бядулем, ім жа была ўдакладнена біяграфія земляка. На аснове гэтых матэрыялаў і напісаны аглядны артыкул, прысвечаны жыццю і творчасці Альфонса Петрашкевіча.

У фондах Беларускага дзяржаўнага архіва-музея літаратуры і мастацтва (БДАМЛІМ) захоўваецца гранкі выдання «Працы кафедры гісторыі беларускай літаратуры. Т. I», падрыхтаванага да выхаду ў 1929–1930 гг., але так і не надрукаванага. Артыкул І. Замоціна меўся выходзіць з дадаткам «3 аўтографіў А. Петрашкевіча (1911–1914 гг.)». У якасці ўзораў творчай спадчыны паэта тут прадстаўлены 10 вершаў і 7 т. зв. «мініяцюр» – невялікіх аповядаванняў, вершаў у прозе, накідаў.

Нашай этапнай архіўнай працай стала выяўленне ўсіх яго мастацкіх тэкстаў на старонках газеты «Беларус» (1913–1915), што выдавалася ў Вільні лацінскай графікай. Спакваля ў асобны сшытак пераносіліся паэтычныя, праязныя творы, падпісаныя рознымі псеўданімамі, а таксама каларытныя допісы пра падзеі ў родным Крайску (Вілейскі павет) і яго ваколіцах.

Асаблівую ўвагу прыцягнула рубрыка на апошняй старонцы выдання – «Свая пошта». Тут змешчаны кароценькія адказы на запыты аўтараў, лаканічныя характарыстыкі дасланых рукапісаў. У дачыненні да А. Петрашкевіча нязмушана прасочваецца дынаміка яго творчага сталення, мастацкага ўдасканалення, імкненне да жанравай дыферэнцыяцыі. Такім чынам, вымалёўвалася цэласная карціна ўзаемадачыненняў паэта з рэдакцыяй.

Паводле прааналізаваных матэрыялаў, супрацоўніцтва Альфонса Петрашкевіча з газетай «Беларус» пачалося ў кастрычніку 1913 г., калі ў рубрыцы «Свая пошта» быў надрукаваны адказ рэдакцыі патэнцыйнаму аўтару: «Альф. П-вічу з Вінцэнтава. Вершы дасталі, некаторыя будзем друкаваць» [2, с. 8]. Неўзабаве на старонках выдання з’яўляецца паэтычны твор дыдактычнага, культурна-асветніцкага характару (аўтар падпісаны як Альфонс П.), – «***Разам, разам да работы»: «Разам, разам да работы // Ня з прымусу, а з ахвоты // Выхадзіце, брацця!..» [3, с. 2], які ў згаданых вышэй анталогіях і зборніках стаў асноўным рэпрэзентантам творчасці нашаніўскага паэта, і медытатывныя вершы «Клён» (Францішак Красоўскі), «***Сумнай восені дзянёчкі» (Альфонс П.). У газеце ад 30 кастрычніка 1913 г. (№ 32, рубрыка «Пішучь да нас») публікуецца допіс пра жыццё

ў Крайскай воласці Вілейскага павета, падпісаным крыптанімам П. К-скі.

Малады аўтар аказаўся вельмі пладавітым. У газеце ад 7 лістапада 1913 г. чытаем: «Пану Пр. Красоўскаму пад Крайскам. Высылаючы рукапісы бандэроляй, просім адзначыць над адрэсам, што гэта рукапісы да друку, інакш пошта кажа даплачываць за перасылку, лічучы бандэроль за ліст» [4, с. 8]. Пра інтэнсіўнасць дасланых матэрыялаў сведчаць адказы рэдакцыі ў лістападаўскіх і снежаньскіх нумарах: «Пану Ф. Красоўскаму ў Крайску. За ліст і верш дзякуем; будучы друкаваны» [5, с. 8], «Пану Пр. Красоўскаму ў Крайску. Апавяданні будучы друкаваны; дзякуем і аб болей просім; верш слабы» [6, с. 8]. Празаічны твор пад назвай «Адзінокі» (Пранцішак Красоўскі) з'явіцца ў друку 12 снежня.

Такім чынам, за тры месяцы 1913 г. Альфонс Петрашкевіч пад рознымі псеўданімамі і крыптанімамі замацаваў сваё рэнамэ як паэт, празаік, аўтар кразнаўчых допісаў і здолеў здабыць уважлівае, спагадлівае стаўленне з боку рэдакцыі «Беларуса», што было пацверджана і ў публікацыях, і ў адказах рэдакцыі ў рубрыцы «Свая пошта» ўжо ў 1914 г.: «Пану Пр. Красоўскаму. За ўсё прысланае шчыра ўдзячны. Будзем па чародзе карыстаць» [7, с. 8]; «Пану Пр. Красоўскаму. Просім прысылаць чым найболей; прыдадуцца; аб іншых пытаннях артымаецце ліст» [8, с. 8]; «Пану Пр. Кр-скаму. За прысланыя рэчы вельмі дзякуем, будзем карыстаць. Прабуйце пісаць больш апавяданняў» [9, с. 8]; «Пану Пр. Кр-скаму. Верш пойдзе. Камплект вышлём. Ці не маеце сабраных загадак, прыказак і т. п. з вашай акаліцы? Вельмі прасілі б» [10, с. 8].

Падчас Першай сусветнай вайны ўзмацнілася рэлігійная тэматыка ў творчасці паэта – факт да гэтага часу не акцэнтаваны, але які здольны прадставіць постаць А. Петрашкевіча ў канцэптуальна іншым ракурсе разгляду. 13 лістапада 1914 г. апублікаваны чатырохстрофны верш «Ратуй нас, Марыя!»: «З падолу стагнанна мы, дзеці Адама, // Шлём скаргі-малітвы за часы цяжкія, // Ах, выслухай пільна, Нябесная Брама, // Ратуй нас, Марыя!..» [11, с. 2], 11 снежня 1914 г. – «***О Божы Вялікі! О Маці Святая!» (Ф. Калінка).

У агульным корпусе вершаваных і прозаічных тэкстаў 1915 г. вылучаецца рэпрэзентацыя новага (у тым ліку для ўсёй беларускай літаратуры нашаніўскага перыяду) афарыстычнага жанру – «думкі»: «Зайздрасць – хвароба душы. Як звер кіпцямі рве жывое мяса, так зайздрасць разрывае чалавечае сэрца. Зайздросны чалавек ніколі не можа быць шчаслівым» (Пр. Красоўскі) [12, с. 7].

Наступная знаходка, зробленая падчас працы з поўным камплектам тыднёвіка «Беларус», можа быць залічана да ліку сенсацыйных. Аповед пра яе патрабуе пераключэння stylёвых

рэгістраў, паколькі гаворка ідзе пра шляхі з'яўлення дыферэнцыяцыі пачатку XX ст.

У ходзе выяўлення і сістэматызацыі ўсіх тэкстаў Альфонса Петрашкевіча нечакана ў «Сваёй пошце» (№ 10 ад 27 лютага 1914 г.) прамільгнула заўсёды чаканае імя: «Пану М. Багдановічу. Заданне Ваша вельмі арыгінальнае, аднак спаўняем» [13, с. 8]. Інтрыга, што і казаць. Ці «той» гэта Багдановіч? Можа, проста аднафамілец. «Заданне», ды яшчэ «арыгінальнае».

Звычайна рэдакцыя «Беларуса» вельмі мабільна рэагавала на запыты чытачоў і аўтараў. У прагледжаным уважліва гэтым нумары газеты нічога падыходзячага не выявілася.

Гартаем наступны, здвоены № 11/12 ад 20 сакавіка. На першы погляд – нічога адпаведнага тэме. І раптам тэкст, які прытаіўся зусім не на сваім месцы, таму раней і не звярнуў на сябе ўвагу.

У рубрыцы «Што чуваць» традыцыйна змяшчаліся весткі з розных гарадоў Расійскай імперыі. Вось і тут: Вільня, Мінск, Беласток, Варшава, Новачаркаск... З Крэменчуга паведамлялі: «“На беразе ракі Дняпра ў канцы лютага нашлі 4 гарматы з 17-га сталецця. Сталі капаць болей і знашлі яшчэ 20 гармат. Капаюць яшчэ» [14, с. 7].

І апошня, зусім не адпаведная гэтай рубрыцы, інфармацыя:

«Новая беларуская кніжка “Вянок” – зборнік вершаў Максіма Багдановіча, між каторымі ёсць вершы М. Багдановіча, зразумелыя толькі для вучоных і начытаных людзей.

Кніжка мае 120 стр., каштуець 50 к. Глаўны склад у Беларускай кнігарні: Вільня, Завальная вул., № 7» [14, с. 7].

Справа ў тым, што тыднёвая каталіцкая газета «Беларус» пазіцыянавалася як выключна некамерцыйнае выданне. Не друкавала ніякай рэкламы, апроч паведамленняў на апошняй старонцы пра свае новыя выданні, а таксама некаторыя мінскія – «Лучынку» і «Саху». Таму і «заданне» Багдановіча выглядала «арыгінальным». Але, як не дзіва, рэдакцыя пайшла насустрач паэту.

Максім Багдановіч раней праявіў клопат пра матэрыяльны бок выдавецкай справы. У лісце да рэдакцыі «Нашай Нівы» ў пачатку 1913 г. ён пісаў: «Што да выдання кніжкі, дык бачу, што яно спыняецца галоўным чынам праз недахват грошы, але ніяк не прыдумаю, як Вам памагчы. Сам я не зарабляю, у бацькі прасіць, дык ён многа даць не можа, бо жыве ад 20-га да 20-га, да таго ж і вінен шмат каму. Але вось што: калі я ачуняю, дык я папрабую заняць пад кніжку ў розных сваіх знаёмых грошы. Значыцца, прадасца колькі сот экз. яе, вы мне надашлэце тыя грошы. Другое, Вы мне не шліце аўтарскіх экзempl., я іх куплю і куплю шмат. Калі Вам тыя займы здадуцца прыдатнымі, дык напішыце мне» [15, с. 252].

У словах М. Багдановіча мы хацелі б акцэнтаваць увагу на наступных момантах: 1) аўтар не сумняваўся ў пакупніцкім поспеху кнігі (збіраўся пазычаць грошы); 2) выдавецкая справа нашаніўцаў знаходзілася ў тагачасным прававым полі (прадугледжваліся аўтарскія асобнікі).

Заклучэнне. Зробленая знаходка дазваляе гаварыць аб прэцэдэнце ў беларускай культуры пачатку ХХ ст. – аўтарскім маркетынгу. Максім Багдановіч, такім чынам, паўстае ў абсалютна невядомай іпастасі – прагматычнай, дзейснай. Перад намі не толькі рэкламны тэкст, але і сціслая аўтахарактарыстыка творчасці.

Можна весці гаворку аб запачаткаванні новага творча-біяграфічнага дыскурсу. У сілавое поле багдановічазнаўчых даследаванняў прыцягваецца не толькі выяўлены факт супрацоўніцтва паэта з віленскай каталіцкай газетай, але і новыя імёны (найперш рэдактар – Баляслаў Пачобка), якія гуртаваліся вакол тыднёвіка «Беларус». Магчыма, М. Багдановіч звяртаўся з падобнымі просьбамі ў іншыя газеты і часопісы, не абавязкова беларускія.

Шэраг матэрыялаў, звязаных з дзейнасцю Баляслава Пачобкі (1884–1940), педагога, публіцыста, аўтара адной з першых «Граматык беларускай мовы» (1918), захоўваецца ў Беларускаму дзяржаўным архіве-музеі літаратуры і мастацтва (фонд 3 «Калекцыя дакументаў Беларускага музея імя І. Луцкевіча»).

Разам з Алаізаі Пашкевіч (Цёткай) Б. Пачобка арганізаваў у Вільні курсы народных настаўнікаў беларускіх пачатковых школ. У сакавіку 1916 г. адбыўся першы выпуск. З гэтай нагоды была наладжана ўрачыстасць, на якой ад імя настаў-

ніцкай грамады з вершам выступіў Андрэй Трот, а Баляслаў Пачобка агучыў свой твор «Да вучыцеляў», датаваны 25 сакавіка 1916 г., рукапіс якога зберагаецца ў фондах БДАМЛІМ:

Да працы на бацькаўскай ніве,
Ідзіце, панове, шчасліве.
З гарачай ахвотай у грудзі
Нясіце прасвету на людзі.

Нялёгка вас праца чакае:
Як кожны, хто скалы ламае,
Ні раз вы спацеце ў трудзе
І кінуць ахвота браць будзе.

Аднак жа, успомніўшы тое,
Што праца ёсць дзела святое,
Вы зноў сабярэце ўсе сілы
Пахаць, засяваць загон мілы.

І дасць ён харошую ўроду:
Убачыце светласць народу;
Пазнае ён, чым быў ад веку
І стане з людзьмі, чалавекам.

Дык з жарам наперад ідзіце,
Святую работу рабіце,
Змагайце усе перашкоды,
А Бог вам паможа заўсёды [16, арк. 16].

З прыведзеным тэкстам легітымизуецца ўласна літаратурны, паэтычны складнік у разглядзе шматузроўневага працэсу культурна-асветніцкай працы, нацыянальнага будаўніцтва ў пачатку ХХ ст.

Спіс літаратуры

1. Багдановіч М. Поўны збор твораў: у 3 т. Мінск: Навука і тэхніка, 1993. Т. 2. 600 с.
2. Беларус (Вільня). 1913. № 28. 3 кастр.
3. Беларус (Вільня). 1913. № 29. 9 кастр.
4. Беларус (Вільня). 1913. № 33. 7 лістап.
5. Беларус (Вільня). 1913. № 35. 21 лістап.
6. Беларус (Вільня). 1913. № 37. 5 снеж.
7. Беларус (Вільня). 1914. № 5. 30 студз.
8. Беларус (Вільня). 1914. № 7. 13 лют.
9. Беларус (Вільня). 1914. № 9. 27 лют.
10. Беларус (Вільня). 1914. № 27. 3 ліп.
11. Беларус (Вільня). 1914. № 46. 13 лістап.
12. Беларус (Вільня). 1915. № 23/24. 19 чэрв.
13. Беларус (Вільня). 1914. № 10. 27 лют.
14. Беларус (Вільня). 1914. № 11/12. 20 сак.
15. Багдановіч М. Поўны збор твораў: у 3 т. Мінск: Навука і тэхніка, 1995. Т. 3. 461 с.
16. Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва (БДАМЛІМ). Фонд 5. Воп. 1. Спр. 124.

References

1. Bagdanovich M. *Pouny zbor tvorau* [The Complete Works]. Minsk, Navuka i tekhnika Publ., 1993, vol. 2. 600 p. (In Belarusian).
2. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1913. No. 28, October 3 (In Belarusian).

3. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1913. No. 29, October 9 (In Belarusian).
4. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1913. No. 3, November 7 (In Belarusian).
5. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1913. No. 35, November 21 (In Belarusian).
6. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1913. No. 37, December 5 (In Belarusian).
7. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1914. No. 5, January 30 (In Belarusian).
8. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1914. No. 7, February 13 (In Belarusian).
9. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1914. No. 9, February 27 (In Belarusian).
10. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1914. No. 27, November 3 (In Belarusian).
11. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1914. No. 46, November 13 (In Belarusian).
12. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1915. No. 23/24, June 19 (In Belarusian).
13. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1914. No. 10, February 27 (In Belarusian).
14. *Belarus (Vilnya)* [Belarusian (Vilnius)]. 1914. No. 11/12, March 20 (In Belarusian).
15. Bagdanovich M. *Pouny zbor tvorau* [The Complete Works]. Minsk, Navuka i tekhnika Publ., 1995, vol. 3. 461 p. (In Belarusian).
16. *Belaruski dzjarzhauny arkhiu-muzey litaratury i mastatstva* [Belarusian State Archive-Museum of Literature and Art] (BDAMLM). Fund 3. I. 1. F. 124 (In Belarusian).

Інфармацыя пра аўтара

Трус Мікалай Валянцінавіч – кандыдат філалагічных навук, дацэнт, намеснік галоўнага рэдактара газеты «Літаратура і мастацтва». Выдавецкі дом «Звязда» (220034, г. Мінск, вул. Захарова, 19, Рэспубліка Беларусь). E-mail: miktrus@tut.by

Information about the author

Trus Mikalai Valiantinavich – PhD (Philology), Associate Professor, Deputy editor-in-chief of the newspapers “Literature and art”. “Zvyazda” Publishing House (19, Zakharava str., 220034, Minsk, Republic of Belarus). E-mail: miktrus@tut.by

Паступіў 22.01.2021